

Rautalammin kunta

Hyvinvointikertomus, vuosiraportti 2025

Säädöserusta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 621 / 2021, 6§

- Kunnan on asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita
- Kunnan on seurattava kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä alueittain ja väestöryhmittäin sekä raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä.

Taulukkojen merkintöjen selitykset

Suunta		Arvo on parempi kuin edellisessä mittauksessa.
Suunta		Arvo on huonompi kuin edellisessä mittauksessa.
Sisä-Savo		Rautalammin arvo on parempi kuin Sisä-Savossa keskimäärin.
Sisä-Savo		Rautalammin arvo on heikompia kuin Sisä-Savossa keskimäärin.
Koko maa		Rautalammin arvo on parempi kuin koko maassa keskimäärin.
Koko maa		Rautalammin arvo on heikompia kuin koko maassa keskimäärin.

Hyvinvointityön jatkumo

- Valtuustokauden 2021–2025 laaja hyvinvointikertomus
- Valtuustokauden 2025–2029 hyvinvointisuunnitelma
- Saatavilla

<https://www.rautalampi.fi/rautalammin-kunta/stategiat-ja-suunnitelmat/>

Talous ja elinvoima

Useat talouden ja elinvoiman mittarit ovat Rautalammillä laskevat ja huono-osaisuutta ilmaisevia ja näin myös mahdollisia uhkia hyvinvoinnille.

Kunnan kapea taloudellinen liikkumavara myös rajaa kunnan mahdollisuuksia sijoittaa hyvinvointia edistävään työhön.

Resurssien käytön on oltava pohdittua paikallisen todellisen tarpeen ja vaikuttavuuden näkökulmasta.

Talouden ja elinvoiman indikaattoreita

		verrokit	
talous	suunta	Sisä-Savo	koko maa
vuosikate, € / asukas			
lainakanta, € / asukas			
verotulot / asukas			
suhteellinen velkaantuneisuus			

Talouden ja elinvoiman indikaattoreita

		Verrokit	
elinvoima	suunta	Sisä-Savo	Koko maa
väestömäärä			
huoltosuhde			
lapsiperheiden %-osuus			
yhden huoltajan lapsiperheet %			
yhden hengen asuntokunnat %			
koulutustasomittain			
nettomuutto			
kunnan pienituloisuusaste			
lasten pienituloisuusaste			
pitkäaik. tt-tuki, nuoret aikuiset			
pitkäaik. tt-tuki työikäiset			
työlliset, % väestöstä			

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Koulun
sosiaaliset
suhteet
oppilaiden
kesken ovat
vahvistuneet.

Varhaiskasvatuk-
seen osallistumi-
nen on edelleen
korkealla tasolla.

Kouluruo-
kailuun on
kiinnitetty
huomiota,
ja trendi
on
kääntynyt.

Huomion kohteiksi
on jatkossa
nostettava ylipaino,
ravitsemus sekä
liikunnallisen
elämäntavan
vahvistaminen.

Hyvinvointityössä on
ollut onnistumisia,
sillä ehkäisevän
päihdetyön toiminta
kouluissa on ollut
vireää.

Vanhemmuuden
vahvistaminen on
tavoitteena
sivistyspalvelujen
kaikissa yksiköissä.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

		Verrokit	
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	suunta	Sisä-Savo	Koko maa
kokemus terveydestä keskinkertainen tai heikko			
humala vähintään 1 krt / kk, 8-9 lk			
tupakoi päivittäin, 8-9 lk			
nuuskaa päivittäin, 8-9 lk			
ei rohkaisua mielipiteen ilmaisuun koulussa, 8-9 lk			
ei yhtään läheistä ystävää, 8-9 lk			
ahdistuneisuutta, 8-9 lk			
keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, 8-9 lk			

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

		Verrokit	
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	Suunta	Sisä-Savo	Koko maa
ylipaino, 8-9 lk			
ei syö koululounasta päivittäin, 8-9 lk			
liikunta max 1 h / vko, 8-9 lk			
laittomien huumeiden kokeilu, 8-9 lk			
pelaa rahapelejä viikoittain, 8-9 lk			
ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat			
varhaiskasvatukseen osallistuminen			
perusopetuksen TEA-pistemäärä			

Nuoret ja nuoret aikuiset

Huomiota on kiinnitettävä mielenterveyden vahvistamiseen.

Perusopetuksessa tehty osallisuustyö toivottavasti jatkossa näkyy nuorten aikuisten vahvistuneena mielenterveytenä.

Rautalammin kunnassa on nuorille ja nuorille aikuisille lukuisia mahdollisuuksia. Oman paikkakunnan lukio, TUVAKoulutus sekä nuorten työpajatoiminta avaavat väyliä opiskeluun ja oman elämänuran suuntaamiseen ja kirkastamiseen. Opinto-ohjaus lukiossa on vahvasti yksilöiden mahdollisuuksiin keskittyvää ja niitä tukevaa. Harrastusmahdollisuuksia on sekä kansalaisopistossa, konservatoriossa että urheiluseuroissa. Kunnan ja seurakunnan nuorisotyö tarjoavat merkityksellistä tekemistä ja toimintaa. Nuokku ja kirjasto palvelevat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoina. Nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön työntekijöillä on mutkaton suhde paikkakunnan nuoriin ja nuoriin aikuisiin ja näin mahdollisuus tuen antamiseen.

Nuoret ja nuoret aikuiset

		Verrokit	
Nuoret ja nuoret aikuiset	Suunta	Sisä-Savo	Koko maa
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevat 16-24-v., %			
Lastensuojelun avohuollon 18-20-v. asiakkaat, %			

Työikäiset

Yleinen **terveydentila** on heikohko, **sairastavuus** on korkealla, sairastavuuden **riskitekijät** ovat samoin korkealla tasolla. Sairastavuutta ilmaisevien indikaattoreiden trendi on kuitenkin kääntynyt myönteiseen suuntaan.

Työ, mielekäs vapaa-aika ja terveelliset elämäntavat ovat tavoitteina. Kunnassa on tarjolla liikuntamahdollisuuksia sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluja. Kansalaisopistossa on mahdollista harrastaa monipuolisesti. Kunnan ylläpitämät liikuntaympäristöt ovat monipuoliset.

Pitkäaikaistyöttömiä ohjataan räätälöidysti työhön, koulutukseen ja palvelujen äärelle.

Työikäiset

		Verrokit	
Työikäiset	Suunta	Sisä-Savo	Koko maa
Tules-sairauksien takia työkyvyttömyyseläkkeellä, %			
Mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeellä, %			
Mielenterveysperusteinen sairauspäiväraha, %			
Työkyvyttömyyseläkkeellä 25-64-v, %			
Sairauspäivärahaa saaneet 25-64-v, %			
Erityiskorvattavat lääkkeet 25-64-v, %			
Verenkiertoelinsairaus työkyvyttömyyseläkkeen perusteena 25-64-v, %			
Vammat tai myrkytykset sairaalahoidon perusteena 25-64-v, %			
Pth-lääkärikäynnit / 1000 as			
Pth-avohoidon lääkärikäynnit / 1000 as			

Ikääntyneet

Ikäihmisten osuus kuntalaisista on merkittävä. On onnistuttu tukemaan **kotona asumista**. Haasteena on tukea **osallisuutta** ja osallistumista vielä voimien heikentyessä. Haasteena on ylittää todennäköistä **yksinäisyyden** kokemusta, mikä voi liittyä yksin asumiseen. **Kaatumistapaturmia** on vähän.

Ikääntyneet

		Verrokit	
Ikääntyneet	Suunta	Sisä-Savo	Koko maa
erityiskorvattavat psykoosilääkkeet, %			
täyttä kansaneläkettä saavat 65-v			
kotona asuvat 75-v			
yksinasuvat 75-v			
kotihoidon piirissä 75-v, %			

Kulttuurihyvinvointi

Kunta tuottaa verkostomaisesti toimimalla yhdistysten, järjestöjen ja seurakunnan kanssa monipuolisia kulttuuritilaisuuksia ja näyttelyitä.

Kirjaston palvelut ovat saavutettavissa kaikille kuntalaisille. Kirjastossa on myös kotipalvelu heikoimmassa asemassa oleville.

Kulttuurihyvinvointi

		Verrokit	
Kulttuurihyvinvointi	Suunta	Sisä-Savo	Koko maa
kirjaston fyysiset käynnit			
kirjaston kokonaislainaus / asukkaat			
kirjaston tapahtumien osallistujamäärä / 1000 as			

Hyvinvointi ja työllisyys

Vuoden 2025 alusta tuli voimaan työvoimahallinnon uudistus, joka vahvisti kuntien roolia ja vastuuta työllisyysasioissa. Työllisyyden ja yleisen hyvinvoinnin kytkökset ovat vahvat.

Säännöllinen toimeentulo vähentää stressiä ja huolta ja lisää turvallisuuden tunnetta vaikuttaen näin taloudelliseen hyvinvointiin. Työ luo kuntalaisille yhteisöllisyyttä ja ehkäisee yksinäisyyttä ja tätä kautta vaikuttaa sosiaaliseen hyvinvointiin. Työn tuoma rytmi arkeen ja sen merkityksellisyys vaikuttaa keskeisesti mielen hyvinvointiin. Aktiivinen arki tukee toimintakykyä vaikuttaen fyysiseen hyvinvointiin. Työllisyys lisää verotuloja kunnassa ja mahdollistaa palvelujen ylläpidon osana kunnan elinvoimaisuutta.

Hyvinvointi ja työllisyys

Rautalammin työttömyysprosentti joulukuun 2025 lopussa oli 12.5%, kun se Pohjois-Savossa oli 13.8% ja koko maassa 13%.

Tällä hetkellä Rautalammin kunnan ja kuntalaisten näkökulmasta haasteitamme tässä talous- ja työllisyystilanteessa ovat

- pitkäaikaistyöttömyys ja työkyvyn heikkeneminen työikäisissä ja entistä nuoremmista ikäluokissa
- nuorten kiinnittyminen työelämään
- paikkakunnan rajallinen työpaikkatarjonta
- joukkoliikenteen vähäisyys

Työpaikkojen rajallisuus ja kulkuyhteyksien haasteet korostuvat etenkin maahanmuuttaja-asiakkailla, koska tässä asiakasryhmässä ei välttämättä ole kulkuvälineitä. Maahanmuuttajien työllistämistä haastaa myös kielitaidon puuttuminen.

Hyvinvointi ja työllisyys

Työllisyyspalveluissa on myös mahdollisuuksia: kuntana pystymme tarjoamaan yksilöllisiä ohjaus-, tuki- ja valmennuspalveluja täydentävinä työllisyyspalveluina kuntalaisille.

Kuntalaiset voivat löytää tätä kautta työllistymis- tai opiskelumahdollisuuksia ja -ratkaisuja.

Terveellinen ravitsemus

Varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja kouluissa noudatetaan ravitsemussuositusta. Kuntalaisille on hävikkiruoan ostomahdollisuus. Ikääntyneiden liikuntaryhmän yhteydessä on mahdollisuus yhteiseen ruokailuun.

Asuinalueiden segregatio

- Vähimmäistietosisällön mukaan hyvinvointikertomuksessa on arvioitava asumisen segregatiota.
- Rautalammin kunnassa asuinalueiden segregatio ei ole ongelma.

Turvallisuustyö

- Pidetään suunnitelmat ajan tasalla säännöllisin päivityksin.
- Osallistutaan viranomaisten järjestämiin koulutuksiin ja harjoituksiin.
- Jaetaan tietoa varautumiseen liittyvistä asioista.
- Osallistutaan kyläturvallisuushankkeeseen.

Kunnan ylläpitämät hyvinvointifasilitteetit

- uimahalli, liikuntasalit
- kuntosalit
- kunto- ja luistinradat
- hiihtoladut
- kansalaisopisto, konservatorio, aikuislukio
- kirjasto ja kulttuuripalvelut
- kansalaistoimintaan käytettävät tilat
- katujen ja teiden rakennus ja ylläpito
- asuinalueiden siisteys
- kaavoitus, ympäristöterveys

Lisäksi kaikkien saatavilla ovat erinomaiset luontoliikuntamahdollisuudet joka puolella kuntaa.

Hyvinvointitoimenpiteitä 2025

Lapset ja nuoret

- mahdollisuus tilapäiseen varhaiskasvatukseen
- sosiaalisten taitojen harjoittelu
- perusopetuksessa kiusaamiseen tarttuva hanke
- lukiossa arjen taitojen vahvistaminen
- perusopetuksessa liikuntavälituntitoiminta
- kattava uimaopetus
- maksuttomia harrastusryhmiä

Hyvinvointitoimenpiteitä 2025

Aikuisväestö

- Kaikukortti heikoimmassa asemassa oleville
- erityisuimakortti

Ikääntyneet

- ikääntyneiden oma liikuntaryhmä, jota täydentää ateriamahdollisuus

Kaikki ikäryhmät

- monipuolinen palvelu- ja tapahtumatarjonta
- arjen turvallisuustyön vahvistaminen

Toiminnan kehittäminen

- Kunnan HYTE- ja EPT-toiminta ovat verkostoituneet alueellisesti sekä hyvinvointialueen kanssa.
- Toiminnan arviointiin on strukturoituja työkaluja.

Osallisuus & kumppanit

- Hyvinvoinnin palvelujen tuottaminen
- palvelujen ja tapahtumien tuottaminen paikallisesti vahvasti verkostoituen
 - monikanavainen viestintä, viestinnän saavutettavuus

Rautalammin kunta tekee yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ainakin seuraavien tahojen kanssa:

- Pohjois-Savon hyvinvointialue
- Mieli ry.
- Rautalammin seurakunta
- Kuopion ortodoksinen seurakunta
- Rautalammin helluntaiseurakunta
- Puroniemen ystävät
- Sisä-Savon kansalaisopisto
- Kuopion konservatorio
- Suomen Punainen Risti, Rautalammin osasto
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- Rautalammin Martat
- Lions-klubit Rautalammissa
- Eläkeliitto
- Rautalammin eläkeläiset
- Rautalammin eläkkeensaajat
- Rautalammin urheilijat
- Oikarin tähti
- Rautalammin Kylmä- ja avantouintiseura Raikas
- Rautalammin Tennis
- Kerkonkosken Ketterä
- Kyläyhdistykset
- Rautalammin Reserviläiset
- Rautalammin Reserviupseerikerho
- Juha Rossin säätiö
- Leipätiimi
- Partiolaiset: Rautalammin Rautiaiset
- Rautalammin museo – Peuran museosäätiö
- Rautalammin museon ystävät
- Rautalammin musiikinystävät
- Rautalammin Kulttuuriseura
- Sisä-Savon perinneyhdistys
- Rautalammin Historiallinen Yhdistys
- Rautalammin Karjala-Seura
- Sisä-Savon Sävelet
- Rautalammin Rockmuusikot
- Rautalammin Mieslaulajat
- Cantilena-laulajat
- Rautalammin Puutarhakerho
- Rautalammin Hevosystävien seura
- Sotien 1939-1945 Rautalammin veteraaniperinneyhteisö
- Sisä-Savon Luonnonystävät
- Sisä-Savon Ursa
- Suonenjoen-Rautalammin Sydänyhdistys
- Ja monet muut hyvät kumppanimme

Yhteystiedot

Lisätietoja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä
Rautalammillä antaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Matti Vääntinen, puh. 040 480 1492.

Käsittelykierto

- Hyvinvointilautakunta 25.02.2026
- Kunnanhallitus
- Kunnanvaltuusto

Kiitos kiinnostuksestasi!
Yhdessä eteenpäin.